

פרשי-כל ישיבת ועדה הכספית של הכנסת, שהתקיימה ביום 3.8.49 - בצער.

נוכחים: מר ד.צ. מנעס (יו"ר), מר א. קפלן - שר האוצר
וה"ח מ. אפרתי, ד"ר י. בדר, מ. בדר, א. בן-אליעזר,
בן-עמי, מ. גניחובסקי, ד"ר א. גרנות, א. הרצפלד,
מ. כפחלי, ה. פרומקין, י. רוקח, ב. רטנור.
ד"ר א. ברגמן, מ. פורת, קיצ'ינגר, י. רונן.

על סדר היום: המשך הדיון במס' החכנסת:
(א) מס' החכנסת של קואופרטיבים,
(ב) מס' החכנסת של חדרות כסות.

מר מנעס
יו"ר הועדה

מציע, עם פתיחה הישיבה, לבקש מנשיאות הכנסת לקיים
בשבוע הבא רק ישיבה אחת של מליאה הכנסת, בשעות 3-7,
על-מנת שועדות הכנסת השונות - ובעיקר ועדה הכספית -
תוכלנה לקיים את ישיבותיהן בשעות 8-11 בערב.

בהזדמנות זו מצייין היו"ר, כי הטפול בשאלות שונות
בועדות המסנה של הועדה אינו שולל מחברי הועדה האחרים את הזכות לרשום
להם הסתייגות בפליאה.

המשך הדיון במס' החכנסת.

א. מס' החכנסת של קואופרטיבים.

בזמנו גרחה המשך הדיון בשאלה זו לישיבה הנוכחית, בכדי
שיחיה סיפק בידי חברי הועדה לסכם את הצעותיהם ולהביאן לוועדה.

ד"ר י. בדר מציע, כי קואופרטיבים, שאינם קואופרטיבים אגדריים
גרידא, ישלמו את מס' החכנסת. אין כאן חשש של התחשבות
באפשרות של גביית מס-חכנסת גם מן הקבוצים, - שצורת חייהם מיוחדת
כמינה ואין כל צורך, כי המדינה תתערב בארגונם הפנימי.

היו"ר

קובע, כי כל הקואופרטיבים היצרניים והשירותיים משלמים
עתה מס' חכנסת ככל יתר החברות. לדעתו, כל קואופרטיב,
שהוא מפעל כלכלי לשם השגת פטרוח כלכליות, במדה שהוא מצליח לקבל
חכנסת - הוא חייב למסור לפדינה את חלקה בחכנסות. התאגדותם של אנשים
בקואופרטיב אינה מצדיקה לפגוע מהמדינה את חלקה בכנסים הנוצרים, אלא
אם כן חחיה המדינה מעונינה באופן מיוחד כטוג פטויים של התעסקות ותחן
לסוג זה זכויות-יחד.

היו"ר מציע, כי דינו של כל קואופרטיב יהיה כדין חברה,
כי אין חבדל אם התאגדות האנשים נעשים כאמצעות מניות או ע"י חברות
בקואופרטיב.

י. אפרתי

מעיר, כי קואופרטיבים העוסקים עם חבריהם בלבד -

פטורים מסם הכנסה.

אשר ל"תנובה" - זהו מוסד מתווך, שאין לו הכנסות ועל-כך

הנו משוחרר מסם. כיהם ל"משביר המרכזי" - חלק מעסקיו חייבים במס

וחלק פטורים הימנו.

קבוצה - זוהי קבוצה, שלכל עובד בה יש חלק בהכנסתה.

הקבוצה זכאית לדרוש שחרור מסם הכנסה, כי החפיקים שהיא ממלאת

חיוניים בשביל הישוב. היא גוף יוצרן רכושא איננו רק חרוש של הקבוצה

והאנשים היושבים בה, אלא הוא מחלק גם בין האנשים הנוטפים לקבוצה

עם זרם העלייה.

בחור איש קבוצה, חומך מר אפרתי כחצעה החברים להטיל מס

הכנסה על כל הקבוצות והקבוצים, כי דוקא קבוצה זו, הממלאת חפיקים

בה רבים בכניית הארץ, צריכה לשלם גם מס הכנסה.

מר בן-עמי מציין סוגים אחדים של קואופרטיבים, הסוג הראשון הוא

שותפות של חבר אנשים - הקבוץ והקבוצה. אם אין לסוג זה

הכנסות, הריהו אינו משלם מס, אולם אם יש לו חשקות נוספות בלומר,

הגדלה הקפיטל, הרי הגדלה זו יש לחייב במס.

הסוג השני הם קואופרטיבים שאין להם רוח אלא דמי תווך.

דינם צריך להיות כדינו של סוחר, או סטור, שאף הוא אינו מקבל אלא

דמי תיווך - ובכל זאת הוא חייב במס הכנסה.

כל הכנסה ללא יוצא מהכלל, העולה על סכום חניכויים

הפותרים, יש לחייב במס.

א. בן-אליעזר רואה שאלה זו לא כשאלה פייסקאליה בלבד. שאלה צורת

החיים של החושבים אינה שאלה של המדינה אלא שאלה של

האנשים החיים אותה. המדינה מסתכלת על כל האזרחים כאזרחים שווי זכויות

וחובות. אם מדובר על קבוץ או קבוצה כיהידה - הרי ל דוגמא לכך יכולה

לשמש יהידה יותר הדוקה וקטנה, זו המשתפת, שכל אחד מכני המשתפת

חייב במסים.

אמנם, קיימת בעיה קליפת העלייה, אולם העלייה נקלמת לא

רק בקבוצה, אלא גם בכל מקום אחר. יתכן, כי המדינה תחליט במקרים

מסוימים לעזור לקבוץ, לקבוצה או למשק הקלאי, הדורשים עזרה למן פתוח

החקלאות וכד'. אך למח זה יהיה כיה"ר בקבוץ עדיף על כיה"ר בעיר, שאין

לו רוחים גדולים, הרשום בחור חברה, והוא אינו חלק מיתידה כללים
שמו קבוץ החוק המשחרר את ביח"ר בקבוץ ממש החכמה, גורם למעשה
להחזרת עם ביח"ר בעיר ומונע מקומה עבודה של פועלים בעיר.

מר בן-אליעזר פסכים להצעתו של מר אמרתי בנדון.

ג. דפסור

מציין, כי המדינה צריכה להביא בחשבון את המציאות של
תפקידי גורמים שונים בחוכה, המשרתים את הכלל ואין להם
כל הנאה ולא תאווה בצע או ניצול. אילו היו אנשי הקבוצה והקבוצים
נחנים במשחן, מובן כי אז אין הם עדיפים על אנשי העיר, אך המציאות
היא אחרת.

מר דפסור פסכים לחובן חוזר שהוכח בנדון ע"י ד"ר ברגמן
ומבקש לקבלו בלי שינויים.

פ. נפתלי

מדגיש, כי הצעתו של ד"ר י. בדר היא מעשית ביותר. סבעי
הוא, כי מט החכמה יביא בחשבון את החופעות המיוחדות
של הארץ. ואין להעלים עין מן העובדה, שצורת הקבוץ והקבוצה
והקואופרטיב הן צורות מיוחדות, - אם כי לא איריאליות.

אם כי אפשר להכין את גישתו של מר אמרתי, הדורש לא
לחוציא מעלל כל אורחי ישראל את אנשי הקבוצה והקבוצים, הרי כרוכות
בזה שאלות רבות, שלא עתה הזמן לחתוכה עליהן.

מר נפתלי מציע, שלא לשנות עתה את החוק הקיים, ורק בשנה
הבאה לחשוב כצורה יסודית יותר על הדברים האלה.

אשר לקואופרטיבים כמו תנוכה והמשביר המרכזי, הרי אם
ינהלט על שינויים בצורת הקיים, תחיה התוצאה מבן רק שינוי בהנהלת
החשבונות, כי למעשה אין לקואופרטיבים אלה כל חכמה או רוחים, וכל
הכנסותיהם משמשות אך לכסוי התוצאות.

ד"ר בדר

מעיר לגבי הדרישה להייב את הקבוצים במט החכמה, כי חוק
כזה יחייב את הקבוצים אך באופן תיאורטי ולא מעשי. בידי
כל קבוץ ישנה אפשרות מלאה לחלק את כל רוחיו בחור שטר עבודה בין כל
החברים, נשותיהם וילדיהם. החברים לא יקבלו אף פרוטה נוספת על סכום
הנכויים ככל מקרה והם לא יהיו חייבים במט. הקואופרטיב אף הוא לא
ישלט מט, כי לא תשאר לו חכמה לאחר ששלק את חכמתו באופן הנ"ל, ואף

אם תהיה לו הכנסה - הוא יעשה השבון של מעין רשות מקומית, שפיקח
למושביה את אשר סיפקה.

האוצר מוכרח להתנגד לקיום קואופרטיבים מעורבני, שהם גם
הקלאיים וגם העשיתיים. כל ענף מוכרח לשלם מס לפי השבון מיוחד ויש
למנוע, כי החוק ישמש מטרה להכרחת מס.

י. דוקה אשר לתנוכה - הרי אם היא מתוון כלכד בשם המיצרים, מאין
זה לה הכסף לכבות מחלכה בחצי מיליון ל"ז כנראה, שזה
בחלק מן הקומיסיון. למעשה, יש לה רווחים, כמו לשנא, "שוק הקלאיים",
"עמיר" וכו', שהם, לפי מיטב ידיעתו, כשלמיט מס.

מר דוקה מעריך טוב זה מן "המשכיר המרכזי", שהוא חברה
מסחרית, שלה סוכנויות כמו לחברות פרטיות אחרות. קשה לתכין, למח לא
ישלט "המשכיר המרכזי" מס הכנסה, ככל חברה מסחרית אחרת. דבר זה צריך
לקבל בסוי בחוק.

לסוג השלישי: עין-חרוד ואפיקים יהיו, ללא ספק, בעוד שנים
מספר עיריות כמו רעננה וכפר סבא. צהנזים שחרור ממס לבתי הרושת
הנמצאים שם, מעלים ללא כל הצדקה את הסטנדרד שלהם לעומת בחייהחיד
האחרים. והלא מפרת מס החכנסה היא להשוות את הסטנדרד של כל חלקי העם
ולמנוע אי שוויון.

בשטח החקלאי מציע מר דוקה לתת שחרור כמס הכנסה לעשר
השנים הראשונות.

מ. גניחובסקי מבקש מד"ר ברגמן להביא לפני הועדה את רשימת
הקואופרטיבים הפטורים מהשלום מס הכנסה.

מר גניחובסקי פומך בחצעה, לפיה אין לשחרר ממס הכנסה
שום קואופרטיבים, פרט לקואופרטיבים הלוביים-חקלאיים.

ד"ר גרנות מציע לא לתת כל שחרור ממס הכנסה לקואופרטיבים, אפילו
קואופרטיבים חקלאיים. יש להניח, כי למעשה תשלומיהם
לא יהיו גדולים, כי ההכנסה החלק בין מספר גדול של חברים, שעליהם
חלים כל הנימויים של חוק מס החכנסה. אולם, יש מקידיים אחרים של
קבוצים חקלאיים, שמהם אי אפשר לתחעלם, המקידיים שאין אפשרות לתכוע
אותם מעט כל משלם מסיים. על-כן, רצוי, כי רשות שר האוצר לתת שחרורים

ממס הכנסה תהיה מוגבלת רק לאותם המפעלים, שלמי שקול דעתו הם
מפלאים המקידיים ממלכתיים, כמו קליטת עולים.

כן מציע ד"ר גרצון לבקש את משרד האוצר לפרטט, לשם
בחירות, הומר בנוגע לקואופרטיבים המשלמים מס הכנסה.

א. הרצסלר מצטרף להצעתו של מר אפרתי, האומר כי באופן עקרוני
חייבים כל הקואופרטיבים במס הכנסה. ישלם מס כל מי
שמגיע ממנו ומי שאין לו הכנסה מעל לסכום הניכויים המותרים - לא
ישלם.

שר האוצר מקריא לפני חברי הועדה את החוק הקיים בנודון:

"תהיה פטורה ממס הכנסה של רשות מקומית כלשהי, במידה
שאותה הכנסה לא הושגה ממסחר או מלאכה או עסק, שבחם
עוסקה הרשות המקומית, בתנאי ששר האוצר רשאי לעסוק
בצו, - בתוך כתיבות לאותה התנאים, שהוא עשוי להסילם,
ולמשך אותה תקופה, שתהיה עשויה להיות מצוינת בצו, -
אם הכנסתה של רשות מקומית כל-שהיא שהושגה ממסחר ומלאכה
או עסק, אם נזכה לדעה שאותם מיסודים משמשים בדרך הטובה
ביותר לטובת הצבור."

"תהיה פטורה ממס הכנסתה של אגודה שיתופית במידה שהושגה
מעיסוק עם חברי, בתנאי ששר האוצר רשאי לעסוק - לפי
המלצתו של דעת האגודות השתופיות, ואם נזכה לדעה כי
אותם מיסודים הם משמשים בדרך הטובה ביותר לטובת הצבור -
אם הכנסתה של אגודה שיתופית כל-שהיא שהושגה מעיסוק עם
איינם חברי."

הנציב העליון פרטט בזמנו רשימה של האגודות השיתופיות

המשוחררות ממס. הרשימה קיימת גם עתה. על-כן, צריך הזכוח להחרגת
סביב הרשימה ולא סביב החוק עצמו.

לדעת שר האוצר צריכה כל יחידה לשלם מס, אלא שהוא מתנגד

להפדרה סנימית. אי אפשר לומר, כי כל חבר קבוץ הוא, באילו, חבר
שומכום. יותר נכון יהיה להפדירם כחברי משפחה אחת גדולה, החיים יחד,
צורכים יחד - גם החשבון הסופי צריך להיעשות במשותף. אמנם, צריכה
להיות רשות מיוחדת לשחררם במקרים מסוימים לרגל המקידיים ידועים שהם
מקבלים על עצמם.

יו"ר הועדה מציין, כי בתוך הדיון הזה שלובה שאלת הנווד, החבר

בקבוצה. אפשר לראות כאן שני יסודות, שכל חברי הועדה

יוכלו להתאחד עליהם. ראשית כל, שויון כל האזרחים לפני החוק. כל

אינדיבידואל במדינה חייב באותן ההתחייבויות בלפי המדינה, אלא אם

כן המדינה החליטה לשחרר אותו מהן. אם המדינה אומרת, שלצרכיה חייב

כל מי שטרזיה להפויש חלק מסוים מהכנסתו - צריך כל אדם במדינה

להיות חתם הפלל הזה.

היסוד השני החשוב למדינת ישראל הוא למדינת ישראל להכניס את עצמה ע"י כך שהיא לוקחת חלק מן הכולליות הכלכלית הנוצר מחדש ע"י פעילות התעסוקה של בני האומה. כל מי שיוצר מדינה - חייב לתת חלק הימנה למדינה, דרך העודף נשאר לדורותו הפרטי. אם יוצא חלק מן האנשים מן החובה לתת את חלקם למדינה - יהיה בזה משום נזק לבלל ולמדינה.

אם "המדינה", שהיא חברה לתיווך, משלמה משכרה לתקדימים ואת העודף היא מוסרת לצרכנים, מקבלת המדינה את המס בדרך זו. אולם, אם "המדינה" משקיעה חצי מיליון ל"י בכנין מסחרי קטן, אין המדינה מקבלת את חלקה. יהיה בזה שירות למדינה, אם ימצא, מתוך הבנה חודית, שהרווח לבעיה זו.

אם, למשל, הקואופרטיב "חלואה וחסכון" אינו משלם מס הכנסה, והוא עומק לא רק עם חבריו, הוא מתחדה עם בנק הפועלים, שצריך לשלם מסים. החוק הוא כידי המדינה ומתמקיד הכנסה לעשותו מוסרי.

יהיה צורך להחליט על סוג הקואופרטיבים, שיובלו לקבל שחרור מס הכנסה ע"י החלטה שר האוצר ופרסום החלטה ברשומות.

הצעת היו"ר: (א) לחייב את כל הקואופרטיבים בהשלום מס הכנסה, - אף אם הם עובדים רק עם חבריהם.

(ב) יחד עם זאת צריך שר האוצר להיות רשאי לשחרר מן המס קואופרטיבים מסוימים, מתוך הנימוקים הכלוליים בחוק הנוכחי. אולם הצעה זו תקפה יהיה יתה להקדמת של שנה אחת בלבד.

(ג) כי כל חושב במדינה יהיה חייב להגיש למדינה דו"ח על הכנסותיו בשנת השומה.

ד"ר ברגמן מתנגד לפסול באגודות שתופיות, העושות עסקים רק עם חבריהם. אי אפשר להטיל מס הכנסה על דבר, שאינו הכנסה. מצב דומה היה גם באנגליה לפני 13 שנה וביה חדין העליון התלויים מה אחד החלטה נגד החוק הקיים. מצב דומה ייווצר גם כאן עם קבלת חוק כזה, כי אין לשכוח שהחוקים מבוטלים על החוק האנגלי.

הצעה ד"ר ברר: א) על האוצר לבטל את השחרורים ממש הכנסת בנוגע

לכל קואופרטיבים, מחוץ לקואופרטיבים העוסקים בחקלאות בלבד.

ב) על קואופרטיבים העוסקים גם בחקלאות וגם בענפים

אחרים להתארגן מחדש במשך שנה אחת לקואופרטיבים נפרדים, בהתאם לענפיהם - אחרת יהיו הייבים במס.

הצעה מר אפרתי: א) ישאר בתקפו החוק הקיים ביהם לקואופרטיבים.

ב) על משרד האוצר לשחרר קואופרטיבים ממש הכנסת רק

לאחר שנזכה לזעת, כי אותם פיסורים משמשים כדרך הטובה ביותר לפזר הצבור.

ג) הקבוץ והקבוצה ייחשבו לגבי גביית מס הכנסת

ביחידה משקית אחת, הכוללת את כל הכנסות החברים על כל ענפיה בחקלאות, בתעשייה ובעבודות חוץ שונות.

הצעה מר רוקח: א) לבטל את כל הרשימות הקיימות בנוגע לשחרור

קואופרטיבים ממש הכנסת.

ב) להייב במס הכנסת את כל המוסדות הפיננסיים

והאחרים, שכחם החברות היא מלאכותית ופיקטיבית.

ג) לשחרר למשך עשר שנים ממש הכנסת את החקלאות

החלוצית החדשה. על כל מטעל תעשייתי שבתוכה להסיל מס.

ד) לנהוג כלפי קבוצות ממשיות כמו לגבי שלטונות

מקומיים.

הצעה ד"ר גרנות: לבטל את הרשימה הקיימת בנוגע לקואופרטיבים,

המשוחררים ממש הכנסת ולעבדה מחדש, מבלי שהיא

חובה לפרסמה מדי שנה בשנה.

הצעה מר גפתי: לבקש מן האוצר:

א) הצעה רשימה חדשה בדבר קואופרטיבים משוחררים

ממש הכנסת.

ב) לערוך בקרה על המושג: קואופרטיבים העוסקים

רק עם חברים.

הצעת חיר'ר ועדה משנה מיוחדת תנסה דהעלה על הכתב את הסיכום
 בשאלת מט החכנסת של קואופרטיבים, בלי כל קשר
 עם הדיון על החקציב.

חברי הועדה ה'ה פ. נפתלי, י. דוקח, י. בדר, ד.צ. סנקט ו'י. אפרתי.

הצעת מר רפפור להשאיר את החוק הקיים כנדון.

סיכום ועדה משנה, בהרכב ה'ה פ. נפתלי, י. דוקח, י. בדר, ד.צ. סנקט ו'י. אפרתי, העביר את סיכום החקעות שהובאו לוועדה בשאלת שחרור קואופרטיבים ממש החכנסת.

ב. חכנסת-בנות

יו"ר הועדה מקריא הזכורת מיוחדת בדבר חכרות כמות:

בועדה המשנה הוטבט:

(א) לתת את החסודי כחוק לבוונתם של שלטונות מט החכנסת בנוגע לחוצאות השנה הראשונה של כמות חיים, בדלקמן:
 "כסעיף 10 ב' (1) יתווסף משפט בדלקמן:

הוצאותיה של חכרת הכמות בחור השלום לסוכן, או הוצאות אחרות ברכישת חודים לכמות-חיים תחשבת לחוצאות בשנה בה הוצאו ע"י החברה, או הועברו לזכות השכונות של הסוכן, בין שהחברה - בהשכון ריוח והטטר שלה - העבירה את הוצאותיה אלו לחובת השנה השומטת, ובין שלא"

(ב) בנוגע לסעיף משנה 2 התעורר זיכוח ע"י חכרות הכמות. בועדה המשנה הוטבט להשאיר את השאלה הסבצית לתקנותיו של שר האוצר. אי לזאת, אפשר לכתוב במקום סעיף משנה 2 "שר האוצר יתקן תקנות על הטטרים כעסקי כמות-חיים בשנים שקדמו לשנת השומט 1948/49, בהתחשב עם הצהרת החיסוכ האקטוארי".
 זאת היא החקעה של ועדה המשנה, אפשר בכלל לבטל

אח סעיף משנה 2.

ג) יש לאשר להברות הבטוח כמה בקורות טכניות, לפי סיוטא

של המכתב הבא:

"בקשר לסעיף 9 של הצעת החוק להברות הבטוח, המעודדן שאלות מטפר, והגנני לאשר, כי שלטונות מטס ההבטחה יתחבנו גם לתבא בהתאם לעקרונות בדלקמן:

א) בחישוב האקטוארי לצרכי מטס ההבטחה, ירשו את נכרי הטבות הדרוש, לשט הקמת ריזרכה לנזקי מלחמה ולנזקים של קטסטרופה.

ב) להברות שאינן חושבות ישראל, יורשה נכרי של הוצאות החנהלה כחוזן-לארץ, גם לתבא.

לעה עחה, יורשה נכרי בגובה של 8% של הפרמיה.

א. קטלן.

הועדה מאשרת את שלשת הסעיפים כנ"ל.

סיכום
מסגרת

מר בן-עמי מעיר, כי חסר בסיכום הנ"ל סעיף בדבר ערבת של ניירות ערך.

ד"ר גרננת מוסר, כי שאלת המודטופוליו של ניירות הערך יש כח ערך

רכ. ועדה המטבת טפלה בשאלה זו, ובן הועדה המיעצת לעניני

בטוח, היות ובועדה זו היו חילוקי דעות, הוחלט להיוועץ עם פרומ'

ברייער, המטקה על הבטוח. על כן אין סעיף זה מופיע כאן.

יו"ר הועדה מציין, כי שאלת המניות בטורטוטוליו של חברות הבטוח

איננה אחרת במהותה מאשר אצל כל אדם פרטי או חברה,

המחזיקים בניירות ערך. אם יורד ערך המניות, והמניות מחוות חלק של

חדכוש, חרי זהו הפסד של הרכוש. אין כל צורך, כי הועדה כחוד כזו

תעבב כדגע על ערך המניות במאזן החברות - דבר שאינו דורש חיקון

כחוק. זהו ענין של מו"מ בין האוצר והברות הבטוח.

שאלת ערך המניות נשארה פתוחה.

סיכום
מסגרת